

KIS VASÁRNAPI ÚJSÁG.

KÉPES HETILAP

(AZ IFJUSÁG SZÁMÁRA.)

Második évfolyam.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

ELŐFIZETÉSI ÁR: egész évre 6 frt., félévre 3 frt.

A bácsi meg az öcsese.

(Elbeszélés.)

Vasgereben-től.

Az ezernyolczszázharminczkilenczediki tél akkora volt, hogy a rátótiak a tekintetes vármegyéhez benyújtott folyamodásuknak bizonyítása szerint e szörnyü telet nem akarták bevenni egynek; így könnyen képzelhető, minő unalmasan hosszú téli esték voltak akkor, s milyen kapós ember lehetett volna az olyan, ki egy ilyen hosszú estének legalább felét áthazudta volna a jó meleg szobában.

Szabadyné asszonyság eleget leste kedves fiát, hogy a hóra ne fagyjon az udvaron, nehogy úgy járjon megint, mint már egyszer, hogy a szófogatlan gyermeket a hideg annyira megcsipte, hogy a szájában a nyelv is majdnem megfagyott, s az elkényeztetett gyermek még a pecsenyesütőnyársra is felkivánczozott, csak hamar megmelegedhessék.

Alig engedett föl a fagy, már megint az udvarra kéredzkedett, hova akkor a jóra való ebet sem merték kilökni; s a gyöngye anya kifogyván már a dióból, az aszalt szilvával győzte egy darabig a kis torkost, csak maradjon veszteg; míg utóbb ezt is

megunta, s a gyöngye anya elhivatta a faluvégről a legvénebb asszonyt, ki a falubeli mendemondákat gyártotta, mert a hol egy ludat kiszalasztottak, ott ő tizenkettőt látott; tehát ennél jobbat nem kap, üljön a kályha mellé, szedje elő, a mit tud, és hazudjon az urfinak annyit, mennyi készpénzért és jótartásért kifer belőle; hanem úgy intézze a dolgot, hogy akkor érjen az utolsó hazugságra, mikor az utolsó hó is már elolvadt.

Oh, gyönyörű dolgokat tudott Irháné asszonyom, a kis urfi majdnem elrepedt nevéttében, mikor az „Utazó gömböcz”-féle történetet meghallotta; csak azt röstelte, hogy Irháné asszonyom nagyon sokszor beleköhögött a történetbe, meg a mécsesél is annyit pizmogott, hogy az urfi már elunta várni a folytatást; mert Irháné asszonyom közbe-közbe meghuzgálván a mécsbelet, néha háromszor is belefűllasztotta az olajba a belet, s mig azt újra kipizskálta és meggyújtotta, került bele idő.

Olykor-olykor előkapott kísértetes történetet is, mire az urfi haja úgy föltüskésedett, mintha a kisbéres rázottnak villázta volna össze, s ezen rémséges történeteknek következeseképen úgy hitte a hazajáró lelket, hogy lábait sohasem merte az asztal

alá lóggatni, nehogy valamelyik ólalkodó lélek csizmástól elkapja alóla.

A fiúnak apai nagybátyja éppen itt szorult téltre; a nagy hó elzárt minden közlekedést, a nyugalmazott kapitány néhány-szor betekintett a szomszéd szobából, s az éktelen füllentéseket maga is megnevette; hanem midőn észrevette, hogy a fiu mindent elhisz, nem akarta, hogy a fiu sült ostobán szaladjon ki a nagyvilágba s a meglevő kényesség mellett még babonával is megrakodjék, régi huszár-módra akarta a dolgot kettévágni.

— Sógorasszony! — szólítja meg az anyát, — mondta már ez a gyerek, hogy mi akar lenni?

— De mondta már ezerszer, hogy katona akar lenni.

— Ugy, hát azért tartja sógorasszony a kályha mellett, hogy a meleget megszokja?

— No, nem éppen azért, kedves kapitány sógor; — véli az asszony; — hanem ilyen pokoli időben nem akartam kiereszteni a fagyra.

— Najs, én sem mondom, hogy künn lakjék; de ha sógorasszony külön professort nem kap az én kedves kis öcsém mellé, akkor azt tanácslom, akaszsa föl inkább a füstre, legalább a korom csak a testét fogja meg és tartósabb lesz a háboruban; de a lelkét ne hagyja bepiszkolni, mert a mi arra ragad, le nem mossa ám sem eső, sem szappan.

Az asszony nem mert ellentmondani, nem mintha belátta volna az igazságot, hanem a nagybácsinak volt két jó tulajdonsága, az egyik mindjárt az, hogy gazdag volt, másodszer pedig végrendeletében, mint azt megmutatá, Szabadyné asszonyságnak egyetlen fiacskáját tette örökösül, ilyen körülmények között pedig inkább az öklét is a szájába dugja az ember, csak egy rossz szó ki ne férhessen rajta, hogy a kapitány bácsinak kedve el ne menjen.

Hanem az anyai gyöngeség nem mert szembe szállni a kényes gyermekkel, s a mesék lopva mégis folytak, s a kapitány bácsi észrevette, hogy valamit duggatnak előle, s ha a gyerekszoba felé indult, vagy az anya vagy valamely cseléd szétugrasztotta a mesélőket, hogy a kapitány bácsi meg ne tudja, hogy a régi szokás megvan,

— s a bácsi hiában sietett, fájós lábát nem biztathatta jobban, — csak úgy csendeslépést tehetett meg a szokott szolgálatot.

A fiu megérezte már azt régen, hogy a háznál ő a legnagyobb ur, s ezen uraságot ebeken, cselédeken minden tartózkodás nélkül gyakorolta, s neki mindegy volt, akár a kutyák ordítottak egy kemény ütés alatt, akár a cselédek, kiknek igazságot nem adott az anyja.

A kapitány észrevette, hogy az urfi nem fér meg a rendes utban, föltette magában, hogy ennek elejét veszi, s mielőtt a gyermeknek szive megtaplósodhatnék, a jót is vagy megizletteti vele, vagy legalább megmutatja neki, hogy az milyen.

A gyermek azonban érezvén, hogy ő rég leszabadult a kötélről, napról-napra nagyobb zsarnokká lön, s a kapitány alig várhatta, hogy a fiu valahol a falnak menjen, talán majd a maga bolondján megokosodik, s ha a fejét jól megüti, valamivel puhább lesz, és a jó szó könnyebben bele megy.

A cselédek ismervén az elkényeztetett gyermeket, kitértek utjából, s a fiu nem találván a háznál alkalmas bolondot, ki kirohant az utcára, s a ház előtt elmenőkön mindig újabb csufot tett.

Szakasztó-számra állt készen a hógolyó, s az utasokat dobálgatta a fiu. A kapitány az ablakból leste, s ha kikiálthatott volna a megdobált emberekre, szívesen ígért volna nekik egy ezüst tallért, hogy a ficzkót vagdalják meg az ostorral. De már ezt nem tehetett; hanem várta, hogy majd akad erre is valaki.

Nem sokáig kelle várni, egy reggelen négylovas szán ment el a ház előtt, s a fiu néhány kemény hógolyót tartván készen, a kocsist homlokban találta; hanem aztán a kocsis is eltalálta az urfit, mert a négylovas ostort utána suhintván, annak vége úgy rácsavarodott az urfi derekára, hogy kénytelen volt a szán után futni, vagy akarta, vagy sem.

A kapitány véletlenül az ablaknál állt, s midőn látta, hogy kedves unokaöcsését a hosszú ostorvég megfogta, nem mondom, hogy nem sajnálta, hanem volt annyi hidegvérűsége, mint a falusi borbélynak, ki anynyi fogfájós embert látott, hogy éppen annak fogát huzza leghidegebb vérrel, a ki

legjobban ordit; mert tudja, hogy annak leginkább használ a foghuzás.

A kocsis megcsipvén a pajzán fiut. megfuttatta a hóban, s a mennyiben a fiu a futáshoz nem mutatott nagy kedvet, az ostor-nyelet keményebben húzta.

Melege lett a gyerekeknek, s a mint az ostorba kapaszkodott, a vékony ostor mély barázdát vágott a puha kézben, s utóbb megbotolván, a hóban saját hátán is szánkózhatott egyet, mire a kocsis megállt, s a fiuról leoldá az ostort.

Kemény volt a leczke; hanem még elég olesó volt, hogy a kocsis az ostornyélnek is hasznát nem vette; mert a homlokán levő vörös folt ugyancsak biztatta, hogy egy garasárával se legyen kevesebb fájdalma az urfinak, mint a mit ő kapott, s tán még az sem lett volna igazságtalan számvetés, ha az urfi többet kapott volna legalább kamat fejében, — hogy más embernek hagyna máskor békét.

A kapitány látván a hazakullogó gyereket, ugy gyönyörködött, mintha a megvert ellenséget látná, kivált midőn a fiu az utcaajtóhoz ért, hol az elkészített hógolyók készen vártak egy újabb támadásra. A fiu teljes mértékben érezvén a kapott szégyent, a hógolyókat odább rugta, s végre kifogván rajta a fájdalom, keserves sirással ment be az anyjához.

A kapitány komoly volt, mint egy orvos, ki nagy figyelemmel várta, hogy a beadott orvosság minő változást tett, s a szomszédaszobából hallgatta, mit fülent a gyerek.

Mindent inkább megvall a gyerek, csak azt nem hogy pajkosságának szégyenét siratja, azért a fiunak fülentését észrevétlenül hagyta, gondolván ma.ában, hogy a titok benn van a fiuban, tehát hadd izzadjon tőle, mintha bodzalevet nyelletek volna vele, — s ha majd itt lesz az ideje, megsugja neki, hogy az ütközetet a bácsi is látta.

Az anya ágyba dugta a gyereket, s a mit hirtelen kigondolt orvosságnak, mind a gyerekebe tömte; a kapitány pedig a fiunak megrögzöttebb nyavalyáján tünődött, hát azt mikép lehetne kiverni belőle?

A lelkészre nem számolhatott, ámbár a gyermeket ő tanította volna, ha a gyerek

tanult volna; hisz az anya azt gondolta, hátha megárt neki a tudomány, pedig enni meg többet evett ám, mint két vén, ápolván őt az anyai szeretet, mintha addig kelene tömni a gyereket, hogy csak a ki s bejáró levegőnek maradjon egy kis szuszogóhely a torkában.

A lelkész eljött, ha hivatták, s a tizennégyéves fiu, mint a csikó, csontra ugyan eleget nőtt; de a lélek kevés táplálékot kapott, s a miatt igen hihető, hogy a feje soha szét nem fog durranni.

Az öreg kapitány világban jártas-keltes ember lévén, könnyen belátta, hogy a fiu majd felnő, mint a vadkender, mely az áztatóban soha meg nem ázik kenderszálnak, s ha megáznék is, igen vastag lenne, botnak pedig nagyon töredékeny; tehát kályhát fűteni lesz legalkalmasabb, egyébre pedig nem.

Nyögött a fiu, beszélni nem akart, mintha félne, hogy az első hazudságot nem tudná másodszer szóról-szóra elmondani, s ekkép végre is bennsülne; azért nagy türelemmel hagyta magát az anyjára, s ha etette, evett; s ha itatta, ivott, a mit inni adtak neki.

A kapitány órákig is elnézte a fiut, kit a benső szégyen nagyon földhöz vágott; mert türelmetlenkedni nem mert sem anyjával, sem a cselédekkel; pedig ha valaha, most érdekében állt volna valakin boszut állni; de a fiuban még nem romlott meg annyira a lélek, hogy az első szégyen hasznára ne váljék.

Néhány nap alatt a keze gyógyulásnak indult, a fájdalom nem kinzá, mint eddig; de az anya folytonos aggodalomban volt, el nem tudván gondolni, hogy a fiunak kedve miért nem jön meg, és bármennyit mondogatá a gyermek, hogy gyógyulását érzi, az édesanyja nem akarta hinni.

A kapitánynak első dolga volt a mesélőasszonyt elpusztítani láb alól, hogy ha a fiunak lelkén szántott valamit a kurta kis történet, ne hintsék be ostobasággal; hanem majd talál ő belevaló magot.

— Jaj! de féltem ezt a fiut! — panaszkodik az anya.

— Ebesont beheged! — mondja a kapitány, magyaros szójárással akarván elütni az anyjának aggodalmát, melynek alapja

ugy sem volt, s ha lett volna, a kapitány azt legjobban tudhatná.

— Bácsi nem érzi egy anyának aggodalmát, midőn gyermekét félti.

— Persze, sógorasszony nem is gondolja, hogy az is megtörtént már, hogy a majom csupa szeretetből saját fiát is agyonnyomta.

— Nem értem, bácsi, mit akar mondani.

— Várjon csak sógorasszony egy hónapot, akkor megmondom; de előbb nem, ha kikerget is a házból.

— Hát nem vigyázok én erre a gyerekre? — kérdi az anya mentegelve magát, — hisz éjjel-nappal ágya mellett ülök.

— Szóról-szóra igaz, kedves sógorasszony.

— Többet nem tehetek; — okoskodik odább, — de látom, a gyerek nem derül kedvre, mit gondol kedves kapitány bácsi, hátha mégis egypár napra fölhevítném neki azt a mesélő-asszonyt, — csak addig, míg egy kis erőre kap a gyerek, s az ágytól megszabadul.

— Azt hiszi sógorasszony, hogy egy kis hazudozás meghozza a kedvét?

— Nojssz, nem azt akarom mondani, hogy hazudsággal gyógyítsuk meg; de egy kis szórakozás nem ártana neki, mert én, hiában, kifogytam már minden történetből.

— Akkor majd én beszélek neki egyet, talán attól majd meggyógyul, — s ha tesszik, mindjárt hozzáfogok.

— Az Isten áldja meg kedves kapitánybácsit, — hálálkodik az asszony, — éppen most könyörgött a gyerek, hogy olvassak neki valamit; mert elunja magát, s ha bácsi nem röstell mesélni . . .

— Nem mese lesz az, kedves sógorasszony; hanem igaz történet, és csak addig várjanak, míg a pipámat megtöltöm, azután parancsára állok.

Elment a pipáért, megtölté, s a vén katonára a nagy pipát valósággal ágyunak képzelte, melyből most ellenséget lődöz, és némi izgalom lepte meg, szokatlan lévén előtte a munka; hanem erőt adott neki az a gondolat, a mi az ütközet elején szintén bódulttá teszi a katonát, hogy még ma győzni fognak.

Örült a gyerek, s a vén asszony meséire emlékeztén, örömmel kérdi a kapitányt:

— Ugy-e bácsi, messze van az az operenciás hegy?

— Ott csak a vénasszonyok járnak, édes fiam, mikor mesélnek, — magyarázkodik a kapitány.

— Hát akkor a vén Irháné hazudott.

— Egy kicsit! — véli a kapitány.

— De Itália nevezetű ország mégis van?

— Magam is voltam ott néhány esztendeig.

— Ugy hát az is igaz, mit az Irháné mondott, hogy ott oly meleg van télennyáron, hogy ha a szalonnát egykissé kidugják az ablakon, a mint behúzzák, már meg van piritva, azt mondta Irháné.

— Ott már nagyot hazudott Irháné asszonyság.

A fiu megint elkedvetlenedett, hogy a mit ő szentírásnak hitt, ily könnyen megbukik, azért még egyet akart tudni.

— Hát, bácsi, volt maga háboruban?

— Ugy ötven-hatvan ütközetben, öcsém.

— Sebet is kapott ugy-e?

— Egyetlenegy sem, édes öcsém.

— Tudom már, miért nem kapott sebet a bácsi, — kiált a fiu örvendezve, — a bácsinak is van valamije, aztán nem fogja a golyó, — adja nekem bácsi azt a szert.

— Majd ha megnölsz, édes öcsém, akkor odaadom a kardomat, az a legjobb szer a katona kezében, ha jól forगतod, elkerülheted a sebet.

— Ugy, — mondja vontatva a fiu, — Irháné nem ilyent mondott ám.

— Akkor megint szörnyű nagyot hazudott, édes fiam, — hanem majd mondok én neked valamit, a mi nem hazudság, azért jól ide vigyázz, hogy vénségedig el ne feledd.

(Folyt. köv.)

Anyámhoz megyek.

Repül most az idő,
Mintha szárnya volna;
Futó rövid perc most
Minden egyes óra.
És az óra s a perc
Csak örömet teremt;
De nem csoda, hiszen
Az anyámhoz megyek.

Szivem gyönyörtoljes
Vigsággal van tele:
Mint ékes virággal
A mező kebele.
Szemeimből édes
Könyvek árja ered;
De nem csoda, hiszen
Az anyámhoz megyek.

Mint a fűrgé zerge
Fent a magas bércezen:
Magam oly büszkének
S oly könnyűnek érzem.
Hiszem: mennyben vagyok,
Tündérfelhők felett;
De nem csoda, hiszen
Az anyámhoz megyek.

Karjaimat nyujtom
Ölelés-formára;
Számon, érzem, mintha
Függne anyám szája.
Mindenik csepp vérem,
Mint a tűz, oly meleg;
De nem csoda, hiszen
Az anyámhoz megyek.

Minden gondolatom
És minden érzelmem
Arany boldogságban
Merengtet most engem.
Üdvösség tölti el
Minden lépésemet;
De nem csoda, hiszen
Az anyámhoz megyek.

Gyermek vagyok.

Gyermek vagyok,
Ujra piczi gyermek;
Mint régente,
Ismét bölcső renget.
Ez a bölcső
Anyámnak két karja;
Lelkemet, hejh,
Ugy el-elaltatja.

Bölcsőm felett
Andalító dal szól
Egy mézédés
Kedves dajka-ajkról.

Az anyai
Szeretet e dajka;
Boldogságról
Dalol aranyajka.

Városov Mihály.

A számüzött.

Szinmű 1 felvonásban.

Személyek.

Németh István.	Dömös Rudolf.
Julia neje.	Első csendőr.
Irén leánya.	Második csendőr.
	Börtönfelügyelő.

Hely: Magyarország. Idő: A forradalom után.

I. Jelenet.

(Egy falu környéke. Oldalt: Németh Istvánnak kerttel környezett háza látható.)

Németh István. (Kimerülve.) Végre ha-
zaértem! . . . Oh mennyi viszontagságon mentem
keresztül, míg e boldog perczet elérhettem! —
Minden pillanatban ki voltam azon veszélynek
téve, hogy elfogatván: kínos halál lesz honsze-
relmem jutalma! . . . Oh a halál! Attól nem fél-
tem! Csak azon tudat, hogy honomat, szülőhaj-
lékomat, családomat töblé nem fogom látni, csak
azon tudat volt folytonos törsturás fájó szivem-
ben! . . . Töblé nem látni a szenvedő hazát, csa-
ládomat, — ez töblé a halálnál!

(Dömös Rudolf föllép, és egy bokor mögé rej-
tözve, hallgatja Németh magánbeszédét).

Németh István. És nem csak ez! még
egy más ok is volt, a miért koczkára tettem sza-
badságomat, sőt talán életemet. — Itt e tájékon
tartózkodik ő . . . az orgyilkos . . . Dömös Ru-
dolf! Oh szegény bajtársam: Móori Sándor!
Olaszhonban ért utol e gazember, és legyilkolt
— kincsed miatt! — Én tanuja voltam e gatzett-
nek. — Most hazajöttem. — Igaz bár, hogy tán
halállal fogok lakolni e merészségemért: de elég-
tételül fog szolgálni, hogy leálcázhattam egy
orgyilkost, ki büntelenül élvezi gagságának gyü-
mölcset.

Dömös Rudolf. (Halkan.) No hiszen te
sem beszéled ám el azt senkinek sem. — Jó, hogy
kihallgattam véleményedet felőlem! . . . Ugy hi-
szem előbb végez velod a hóhér, semhogy a világ
megtudhatná, hogy ki ölte meg Móori Sándort.
— Sietek csendörökért! — (Gyorsan el.)

Németh István. De most el ti rémes

halál-gondolatok! Vidor arcot kell öltenem, annál is inkább, mert látom erre tartani nőmet és leányomat. (Julia és leánya Irén közelednek.) Kedves nőm! drága Irénem! Be sokat szenvedtetek miattam.

II. Jelenet. (Julia Irén előbbi.)

Julia. (Leányával férjéhez érvén.) Drága férjem!... te itt?!... (Nyakába borul férjének.)

Irén. Édes, kedves atyám! (Atyjának nyakába borul.)

Németh István. Itt vagyok, szeretteim! Nem voltam képes a vágnak ellentálni, hogy honomat és titeket lithassalak. . . .

Julia. Oh drága férjem, minő örömet szerezte nekünk!... Ah, de félek... István!... Nem kockáztattod szabadságodat? — Miért nem tudósítottál bennünket: hogy hol vagy? — Elhagytuk volna e szerencsétlen hazát, és elmentünk volna oda, hol háborítlanul oszthattuk volna ved bánatos sorsodat.

Németh István. E mulasztást még tán helyre lehet hozni: nagyrészt azért is jöttem haza, hogy elvigyelek benneteket magammal. . . . De más ok is volt, a miért személyesen hazajöttem; tán hallottátok, hogy Móori Sándort megölték?! . . .

Julia { (Csodálkozva.) Móori Sándort! e
Irén { derék hazafit?! . . .

Németh István. Igen: Móori Sándort, e páratlan hazafit megölték! — Velem együtt utazott Olaszországba. — De nyomunkban volt szüntelen egy gazember, a ki tudta, hogy Móori sok kincsét visz magával. — E gazember addig ácsorogott körülöttünk, míg nem egy éjszaka gonosz tervét kivitte. Ott fetrengett a szegény áldozat vérében, midőn én tetten kaptam a gyilkost. — Mintegy félóráig viaskodtam vele. — Még megvannak e viaskodás jelei arczomon és mellemen. — Végre sikerült a gazembernek kibontakozni karjaim közül, és megszökni! — Hasztalan volt az olaszthoni esendőrök minden kutatása! — De hisz hogy is akadhattak volna Olaszországban arra, ki rég Magyarországon játszsza a becsületes embert! . . .

Julia {
Irén { (egyszerre) Magyarországon van a gazember?! . . .

Németh István. Igen Magyarországon: és pedig e tájékon.

Julia. E tájékon?!

Irén. Ki az a gyilkos?

Németh István. Dömös Rudolf.

Irén. Oh az átkozott! . . .

Julia. Ki más lenne képes ily tetre: egy száműzöttet kincse miatt legyilkolni, mint egy ily hazaáruló?

Németh István. Ime az ok, a miért odahagytam Olaszhont, és szabadságomat, sőt tán életem kockára téve visszajöttem hazámba!

Julia. Édes férjem! Most már kétszeres ok miatt kell sietnünk e hazából, hol vészfelhők tornyosulnak fejeink fölött. — Mert ha Dömös megtudja, hogy gáztettének egy tanuja itt tartózkodik.

(Két esendőr közeledik. — A háttérben Dömös, gúnyos mosolyal arcán.)

III. Jelenet.

(Két esendőr, Dömös, előbbie.)

Julia. (A közelkedőkre mutatva.) Ah nézd! ez már az ő műve! . . . Drága férjem! (Ájultan rogy össze.)

Irén. (Felsikoltva.) Atyám, édes jó atyám! (Kezeit tördelve.) Oh, nem . . . nem engedlek! . . .

Németh István. Ah . . . tudtam, hogy az örömkönyvek csakhamar át fognak változni a fájdalom keserű könyvévé! . . .

I. esendőr. Németh István!

Németh István. Az vagyok!

I. esendőr. Adja meg magát, ön foglyunk.

Irén. Egek ura!

Németh István. (Nyugodtan.) Ez elfogatási parancsra el voltam készülve. Nem bánom: vezessetek. (Dömösre mutatva.) De ott látok egy gyilkost, a ki szabadon jár-ke; pedig ő volt az, ki Móori Sándort megölte.

I. esendőr. Hogy egy rebellist megölt, azzal csak használt a közügynek . . .

Németh István. De kincséért ölte őt meg a gazember . . .

I. esendőr. Ahhoz semmi közöm: ön jön velünk!

Julia. (Főlemelkedve.) Édes férjem! (Ismét visszarogy.)

Németh István. Megyék! (Reszkető hangon.) Isten veletek, kedveseim!

(Elül az első csendőr, utána Németh, hátul a második csendőr, távoznak. — A csendőrök szuronyfeltűzött fegyverrel.)

Irén. (Utánuk rohanva.) Apám . . . édes kedves apám! . . . Nem . . . nem engedlek! . . .

(A függöny legördül.)

Változás. (Egy börtön belseje.)

I. Jelenet.

Németh István. (Kezén, lábán vas bilincsekkel, fekszik a földön kiterített szalmán.) Ah! tehát végnélküliek e kinok? Nem ér véget nyomoruságom soha? Oh Istenem! Magyarok Istene! Él-sz-e még? Vagy-e még hatalmas, mint régen voltál? . . . Tekints le! . . . Nézz ránk! . . . Nézz fiadra, kik nem lelik honjukat e hazában! — „Szabadság biztos réve!“ Ez volt hajdan e hon fiai számára! — Mi most?! . . . Börtönlak, melyben csak az áruló járhat szabadon. — Áruló és orgyilkos! — Szent Isten! Hol itt az igazság? — Harczra keltek a hon fiai, elnyomott szabadságuk érdekében . . . Legyőzettek! . . . Most földönfutók, vagy szenvednek, mint én, nedves, földalatti börtönökben! — Mig ők: az árulók büszkén emelik föl fejüket, és orgyilkosok szabadon járnak-kelnek!

Ah, mily régóta szenvedek már e főtét börtönben, kezem, lábam lánczok közé bilincselve! — Miért nem végeznek velem hóhéraim? . . . e folytonos bizonytalanság, e rideg magány: rosabb, százszorta rosabb a halálnál, mely egyszerre ragad ki végtelen kínaimból. — Oh Istenem! Magyarok Isten, nézz le rám! Légy irgalmas! A halált, — azt kérem tőled, azért esdek hozzád! — Vess véget kínaimnak! Ah mert nem ragyog többé árva hazám fölött a dicsőség napja. — És ha e hon nem virul: minek éljek én? . . . (A börtön ajtajában kulesforgatás hallatszik.) Hah! Ki háborgat ily szokatlan időben? Tán kimondták már rám a halálos ítéletet?

(A börtön ajtaja kinyílik és belép a börtönőr, lámpával kezében, utána Julia és Irén.)

II. Jelenet.

(Julia, Irén, a börtönőr, előbbi.)

Németh István. (Csodálkozva.) Julesám! Irénem?! Ah, már tudom! Halálra vagyok ítélve! Bucsut venni jöttetek! Bucsuzni, — örökre. Oh kedveseim! (Visszadől fekhelyére.)

Julia. (Irénnel együtt férjéhez futva.) István! édes férjem: ne félj! Sőt inkább örvendj.

Irén. (Sirva örömeiben.) Édes apám, örvendj! Szabadságod boldog hirdetői vagyunk!

Németh István. (Merően maga elé.) Szabadság! . . .

Julia. Igen! azt hozzuk számodra. Nézd csak! (Egy iratot vesz elő.) Itt van a kegyelmezési levél! Amnesztiát kaptak a politikai foglyok! Azért örvendj! Sirj, zokogj — örömdben! . . . Férjem, édes Pistám . . . szabad vagy!

Németh I. Pistám! édes Pistám . . . Oh, hogy ismét hallhatom ez édes szavakat ajkaidról! (Fóleszmélve.) De igaz, — szabad vagyok! . . . Nemde azt mondád?! . . . Oh, és én ismét folytathatom azt a boldog családi életet körötökben! . . . És a haza ismét virulni fog!

Irén. De most siessünk, kedves apám, ismét! Vétesd le magadról az átkos bilincseket! Váltsd föl minélelőbb ez egészségtelen börtönlevegőt a természet életvidámitó legével! Siessünk, édes apám!

Börtönőr. (Némethhez sietve, annak bilincseit leszedendő.) Igaza van a nagyságos kisaszszonyoknak! Siessünk! Mert már hozzák a nagyságos ur „utódját.“

(Mindnyájan az ajtó felé néznek, melyen Dömös Rudolf két csendőr kíséretében lép be.)

III. Jelenet.

(Az összes személyzet.)

I. csendőr. Ime, itt van az ön számára rendezett börtön! Vesse magát alá a törvényeknek! Ne legyen makacs!

Dömös Rudolf. De micsoda igazságtalanság ez? Nem voltam én mindig hű szolgája a rendőrfőnököknek? . . . Ime! ennyire vagyok! Ama börtönbe leszek zárva, melyben az én közvetítem folytán egy rebellist tartottak fogva.

I. csendőr. Németh urat is azért árulta el ön, hogy ne legyen egy tanuja sem gaztetének!

Dömös Rudolf. Micsoda gaztettemnek? Tán, hogy egy rebellist megöltem?

I. csendőr. Tudja-e ön, hogy önnek e tette rablásnak, gyilkolásnak tekintetik? . . . És tudja-e ön, hogy mi vár egy gyilkosra? — Kötél! — De már eleget is beszéltem! — Börtönőr, hozza ide azokat a lánczokat!

Dömös R. Lánczok és aztán kötél? Oh nem!... soha! Inkább . . . (Kabátja zsebéből pisztolyt vesz ki és föbelövi magát. Összerogy.)

Mindnyáján. Szent Isten!

Németh J. A sors utjai kifürkészhetleek. A gonoszt előbb-utóbb utoléri gonoszságának jutalma! (Térdre ereszkedik). Oh nagy Isten! Magyarok Istene! Te, — igazság kutfeje! Vétkeztem, — kétségbe voltam esve! Bocsáss meg! — Bocsáss meg, irgalom Istene, és hallgasd meg ajkam rebegő imáját! Ne hozz reánk többé oly időket, mint az iméntiek voltak. Jutalmazd meg

Vasuti utazás az égő őserdőn keresztül.

(Képpel.)

Öten voltunk, — írja egy hitelt érdemlő amerikai kereskedési utazó. — a kik elkéztünk a személyvonatról, mely Philadelphiába már egy félóra előtt elment.

Unalmas várakozási időnek néztünk eléje; be kellett volna várnunk az esteli vonatot.

Ez, mondom, legalább is unalmas lett volna. Nekem azonkívül sürgető dolgaim is voltak Philadelphian. Nagy mennyi-

Utazás az égő erdőben.

hű fiaidat, kik hiven szeretik e hazát! Hozd virulásra e hont, és meg vannak áldva fiaid, kiknek egyedüli boldogságát a hon virulása képezi. (Felkelve.) És most, el e sötét börtönből! (Julia és Irén nyakába borulnak.) Elmult az éj, kel már a szabadság napja!

Mind. Elmult az éj, — kel már a szabadság napja!

(A függöny legördül.)

ségű pénzt hoztam magammal New-Orleansból, a hol gyapotunkat eladám; főnökeim nyugtalanul vártak, mert holnap több váltónk volt lejárandó. Még ma kellett megérkeznem, hogy házunk hitele egy perczig se szenvedjen csorbát s fizetési tehetetlenségünk gyanut ne ébreszsen, mely kivált nálunk, a hol a kereskedelmi emelkedés és rohamos sülyedés oly gyakori, mindjárt zavart, bizalmatlanságot és hitelvesztést idéz elő.

Égyet gondoltam, s a mint a tehervonatot ott igazgatták az indóház esze alatt,

megszólítám a mozdonyvezetőt, hogy nem vihetne-e ő valamelyik teherszállító kocsi-
ban Philadelphiába.

Előadtam neki ügyem sürgetős voltát, s gondolom 40 dollárt nyomtam a markába.

Egy darabig vonogatózott, hanem Istenem! mit nem képes a pénz kieszközölni? csakhamar beleegyezett, megjegyezvén, hogy ez a fenálló rendszabályokba ütközik

toknál szokás. A mozdony csak egyet füttyentett, s megindultunk.

Közülünk kettőnek ismerőse volt az állomáson; azok integettek egymásnak, aztán a vonat haladása megsebesedett, s csakhamar kiértünk a nyílt mezőre.

Felséges, derült, habár egykissé meleg nap volt. Szivarra gyújtánk a kocsi-
ban és beszélgetni kezdünk. A mozdonyvezető kint

Ausztráliai temetkezés.

ugyan, hanem a kedvemért (s ajándékon kedveért, hisz engem először látott életében!) megteszi.

Ha egy felülhet, többen is tehetik. Öt perc alatt mind az öten, a kik elkéstünk, egy málhás kocsi-
ban ültünk, elhelyezkedve ládákon, kötegeken, a milyen kényelemmel csak lehetett.

Nem csengettek, a mint a személyvona-

állt a gépen; de — mivel kocsi-
nk közvetlenül első volt e mellett — nem érzé magát akadályozva, hogy a társalgásba bele-bele ne szóljon.

Megtudtam, hogy igen művelt ember, sokat forgott a világban, sok emberrel érintkezett, hogyne? tiz esztendő óta volt mozdonyvezető! Megtudtam, hogy meg van állapotával elégedve; egy kis falucskában

farmja és családja van, neje és kis gyermekei. Szóval: igen hamar megismerkedtünk, s rövid idő alatt úgy voltunk, mintha régóta ismernők egymást.

A vonat szokott gyorsasággal repült a változatos vidéken, egyre másra hagyva hátra az apró állomásokat. Mintegy három óráig haladtunk már, midőn elértük azt az őserdőt, melyen öt óra hosszányira (mintegy 20 angol mérföld) nincs állomás.

A fák egészen az út fölé voltak hajolva, és sűrű lombjuk kellemes árnyékot adott. Nem sejtettük, hogy néhány percz múlva ezeknek a fáknek társai irtózatossággal váltják fel ezeknek kellemes hűsét; különben nem örültünk volna annyira az árnyéknak.

Mintegy két óra lehetett délután, midőn vezetőnk füstöt és koronkint felvillanó lángot vett észre utunk irányában.

Rögtön megállítá a vonatot.

— Az erdő ég! — szólt be hozzánk, a kik kíváncsian néztünk ki reteszünkből, megtudni a megállapodás okát.

— Hol?

Szótlanul mutatott ujjával abban az irányban, melyben ő magasabb helyzetéből a füstöt és lángot látta.

Mi nem láttunk semmit.

Én megijedtem, hogy talán vissza fogunk térni, a mi czélommal egyáltalában nem egyezett volna. Annyira el voltam telve kötelességem teljesítésének vágyával, hogy gyalog is elindultam volna Philadelphíába, ámbár bizonyos volt, hogy másnap sem érkeztem volna meg.

— Eh, talán csak kis terjedelemben ég, — szóltam biztatólag és kérve a vezetőhöz, — s talán nem is utunk közelében. Kérem, menjünk!

— Igaza lehet önnek! — mondá ő hideg nyugalommal, a miből látszott, hogy nem a félelem állította meg vele a vonatot s nem magáért aggódott. — Csak figyelmeztetni akartam önöket, hogy, ha akarnak, itt kiszállhatnak. Én magam tovább mentem volna.

— Itt kis állni? No csak az kellene még.

— Tehát menjünk?

— Menjünk.

A vonat ismét megindul s viszhangos dübörgéssel zakatolt tovább az őserdő fái alatt.

— Én már mentem egyszer egy égő erdőn keresztül s nem igen ajánlom senkinek e vállalkozást. Minden netáni következménytől meg akartam önöket menteni, magamat pedig a felelősségtől megszabadítani. Felelősséget most sem vállalok.

Sokkal komolyabban mondta e szavakat, sem hogy a tárgy nagy fontosságát, melyről szólt, be ne láttuk volna.

— Engem ne tessék féltetni! — mondám én bizakodva. — Nekem okvetlenül meg kell érkeznem Philadelphíába. Főnökeim várnak rám nagyon; egy kis erdőégés nem akadályozhat meg utamban. Aztán meg sok pénz van nálam, a mi nem az enyém; e rengetegben, még ha félnék, sem maradhatnék.

Társaim közül is mindegyik bizonyítá bátorságát, a mi az erdőégés nagy megvetésére mutatott.

Nem tudtuk, hogy mit beszéltünk. Most visszagondolva, látom, hogy örültség volt, nem a magános rengetegben maradni inkább, hanem rohanni az életveszedelemben.

Alig tíz percz múlva elértük az égés helyét. Sűrű fojtó füst lebegett az erdő felett s elborítá a nap világát. A fűben harapózva, apró láng futkosott ide s tova, kiütvé hegyes piros fejét a folyóka sűrű bokrai közül, a hol egy kis szárazabb rész talált. Titokteljes zizegés, recsegés, süvöltés tölté el a levegőt, erősebb, mint mozdonyunk zörgése.

Eleintén csak harapózó volt a tűz; titokban ette magát mindig odább és odább lehullott száraz falevelek s a fű közt. Egyszerre azonban, mielőtt a gyuladás terjedelméről fogalmat szerezhettünk volna, bent voltunk a rémes égés közepén.

Már itt magasán felcsapongott a láng; nagy fák égtek; hosszan egymásba ölekezve égő ágaikkal, mint egy rettenetes csatárláncz, melynek sorai közt a mi mozdonyunk, a hiru ember véges alkotása a szörnyű elemesatában, prűszkölve s maga is szikrákat szórva, rohant a csinált uton.

A levegő látszott égni. A fák aljait izzó zsarátnok borítá, melyből a láng nagy lobbanásokkal csapkodott fel, a mint a támadó szél neki feküdt.

A vas ló sikoltozva, füttyöngetve vágatott tovább a tűzben. A vezető fentállott

a gép mellett, igen elfoglalva egy csavarral; mi csak azt láttuk, a mint kinéztünk, hogy kezével koronkint a sziporkát rázza le magáról, mely az égő fákról reá hullott.

Bizonynyal nem volt sejtelve sem az égés borzasztó kiterjedéséről, különben nem haladt volna ennyire. De már mindegy volt! A kocsikat csak a vonat iszonyu sebessége által felvert léghuzam menté meg a meggyuladástól, visszafordulni nem lehetett, mert akkor meg kellene állani, s bizonyosan fellobbannak a kocsik.

Csak előre volt ut.

Talán a halál torkába, mert ki tudja, meddig tarthatott még az égő tenger, s el fogjuk-e érni a tul-ó partját?!

A vezető több gőzt adott a gépnek s az vágatott, nyargalt örült sebességgel tovább, a sinekről izzó paraszat hajigálva szét, mely néhol annyira felhalmozódott, hogy szinte turta a gép nagy vasseprűjével, mely a hó eltisztítására szolgál — télen.

Irtóztató hőség volt; eleven tüzet lehelünk be, s minden, a mihez értünk, forró volt. Tchetetlenül feküdtünk a kocsi fenekén és szörnyen izzadtunk. Az izzadság sustorgott bőrünkön, úgy forrt.

Hát a vezető?!

Ő ott kint állt a gép mellett most is, de a csavart már csak egy ruhadarab segélyvel foghatta. Egészen tüzesöben látszott lenni.

Egyszerre irtóztató kiáltást hallánk. Az idegen zugásban is megismertük vezetőnk hangját. Ketten fölemelkedtünk és kitekinténk.

Vezetőnk kiáltását ugyanazon ok idézte elő, mely minket e perczben megbénított az irtózat miatt.

Tíz lépésnyire az ut mellett egy óriási sykamore-fa állt, melynek törzsét már egészen megemészté a duló elem. A láng veres öltönyös akrobata gyanánt mázkált föl galyai között, s mintha oly nehéz teher lett volna, a melyet a nagy izmos fa meg nem bír, az apránkint hanyatlott alább, alább, épen utunk fölé.

Egy még sértetlen cserfa állott előtte; arra dőlt most iszonyu ropogással.

Ah, a cserfa perczekig feltarthatá, bár legerősebb ágai, mint a nád, töredezték össze alatta.

Mozdonyunk szédítő sebességgel nyargalt a hőségtől veresedni kezdő sineken...

Egy percz! és tul voltunk a rettenetes helyen. Alig tíz lépésnyire utánunk, összeomlott az égő faóriás, keresztül bukva az uton. Ha ottkap, egész vonatunk egy percz alatt hamuvá lett volna.

A mozdony rohant tovább, s a hőség fokonkint növekedett; a vezetőnek haja, szakállá és öltönye régen lepörzsölődött s bőre több helyen felpattant, szemei iszonyuan ki voltak kelve üregeikből.

Nem maradt más hátra, mint hogy a mozdonyt magára hagyja s a közvetlen s még így is kétséges menekvést személyére nézve megkísértse. Még egyet fordított a csavaron, azzal átengedett minden gőzt a mozdonynak, és beugrott hozzánk a teherkocsiba, lerogyva közénk annak aljára.

Itt nagyott sóhajtott. Mint később mondá, itt kellemes hüvösség volt ahhoz képest, a mit ő ottkint kiállott.

Elöl-hátul és mindenfelé a halál vicsorgott reánk; ha a mozdony szétpattan a nagymennyiségű gőztől, ha kiugrik, vagy megakad utjában, ha a kocsik meggyuladnak a sebesség daczára, melylyel haladtunk, ha egy égő fa éppen ránk esik s végre — ha még tíz perczig tartott volna az utazás, egyiránt el lettünk volna veszve

De a szerencse, mely csak ritkán hagyja el a vakmerőket, segített itt is. A hűsége érzé ló fáradtan vágatott tovább, s egyszerre langy, hüvös szellő érte arcunkat. Ah ez volt aztán a kellemes érzet!

A mint kitekinténk, magunk előtt széles mezőséget láttunk. A nap éppen áldozott. Hátunk mögött messzire el vott maradva az égő őserdő, kavargó füstfelhőt bocsátva a sötétülő s emiatt az égés idegen vöröses világítását fölverő égre.

A vezető fáradtan fölkelt, kiment a gépre és meglassítá futását; és e közben olyan szeretettel, olyan hálával simogatta végig, mintha egy eleven állat lett volna, a mely érti, méltányolja a kedveskedést.

Két óra mulva épen és szerencsésen megérkeztünk Philadelphiába, hol főnökeim nagy nyugalansággal vártak és örömmel fogadtak. Méltó ok volt örülni, mert nem sokszor hoznak annyi és oly veszélyeken keresztül pénzt az embernek, mint én nekik.

Képek Ausztráliából.

(Képpel.)

(Vége.)

Ausztrália ős-lakosainak vallását illetőleg, ők egy jó és egy rossz szellemet hisznek; ez utóbbi gyakran megjelenik kígyó-alakban. A jó szellem védi az embereket a sötétségben lakó rossz szellemtől, mely a világságtól és tüztől fél, és melynek kiengeszteléséért hajító-dárdát áldoznak. A halál-utáni életet is hiszik.

A halottat némely vidéken szertartások közt eltemetik, másutt megégetik; a sírok körül lehántott fatörzseket állítanak fel, melyek rőzséből s mohból készült alakokkal vannak ékítve. Még egy temetkezési módjuk van. Néhány fatörzssre több dorongót tesznek keresztbe, erre a hullákat kiterítik s jó vastagon betakarják füvel, csak arcát hagyván födetlenül. Az ily hullát aztán a ragadozó madarak fölprédálják.

Papjaik nagy tiszteletben állanak; ezek az ő orvosaik, jóvendőmondók, tanácsadók. Néhol oly hatalmat tulajdonítanak nekik, mely szerint égiháborut, esőt, betegséget képesek előidézni és megszüntetni.

A nő teljesen férje hatalma alatt áll; minden nehéz munkát ez teljesít, de méltatlan bánásmódban nem részesül. Nagy ragaszkodást tanúsítanak gyermekeik iránt, de a gonoszokat kivégzik.

Mivel a különféle törzsek gyéren közlekednek egymással, azért majd mindegyik külön nyelvvvel, vagy legalább tájszólással bír, úgy hogy néha a közeli szomszédok sem értik meg egymást.

Azon benszülöttek, kik az ott települt európaiakhoz szolgálatba állnak, álatában igen ügyesek és hasznavehetők.

Reggeli ima.

(Képpel.)

Az éj sötét árnyát elüzte a mosolygó reggel, a munkás emberek már rég foglatosságuk után láttak, csak a piczi Jancsika mulat még az angyalokkal — álmában. Oh, olyan édes az a reggeli álom! Hanem egyszerre csak az angyalok elrepül-

tek, s a Jancsika e fölötti nagy búsulásában fölébredt. Hát a mint fölébredt, ott látja sűrögni-forogni a szobában édes anyját, a ki most az ébredő fölé hajolva, szeretetteljes csókot nyom a piczi ajkakra, — s egyszermind ott látja már az asztalon a zöld-mázos tálát, melynek párolgó, jól ismert illata kellemesen csiklandozza a Jancsika orrocskáját, lévén abban jóféle rántott leves — reggelire. Jancsika sem rest, hanem uccszu! ki az ágyból, neki a mosdóedénynek, mert Jancsika nem fél ám a víztől, — s aztán fürge játszótársával, a Huszival, hopp! fel a tulipános székre az asztal mellé, s már a kanál is ott van kacsójában, midőn szerető édes anyja a már a tálba mártott kanalat e szavakkal állítja meg utjában:

— Imádkozzál előbb, gyermekem!

Ezt az ünnepélyes pillanatot varázsolá elénk a rajzművész, s nekiünk oly jól esik e kedves képen elmerengni, — hiszen mi is voltunk ilyen piczi gyermekek, s mi is halottuk sokszor az édes anyától az intő szót:

— Imádkozzál előbb, gyermekem!

Atyám sírján.

I.

Sír a szellő, mert a
Nyár őt elhagyá;
Sír a csermely, mert a
Bérczről száll alá.

Sír a lomb: lo kell az
Ágról esnie;
Sír a nap: gyász alkony
Terjedt fényire.

Sírok én is, minthogy
Meghaltál, atyám!
Soha sem láthatlak
Tégedet talán! ?

II.

Szivemből a nyugalom már
Kiszökött;
És helyébe nyugtalanság
Költözött.

Reggeli ma.

És e nyugalanság sincsen
Csak maga :
Hű képed is szívemben van,
Jó atya!

Nyugalanságomat képed
Emeli,
Mint a tengert a viharok
Kezei.
Ugy ohajtlak birni, atyám,
Tégedet ;
De jégsírod azt feleli:
Nem lehet!

Csak meg tudnám semmisíteni
Vágyamat!
Avagy képed tőlem el mért
Nem marad ?
Képed s vágyam megrepezti
Szívemet . . .
Beh boldog is leszek, ha ez
Megreped.

III.

Lángjában a nyár megégett,
Helyébe a hűs ősz lépett . . .
Igy égett meg vidám kedvem,
Hideg kétség lakja keblem.

Halavány a vidék arca,
Rózsa s liljom hervad rajta ;
Örömvirágomnak szinte
Igy hervadt el pompás színe.

Lehullt a fa s bokor lombja
S a síró szél széjjel hordja ;
Reményem is lehullt, kétely
Hordta vadul messze szejjel.

Elaémult a mező s erdő,
Madárdaltól már nem zengő ;
Gólya, fecske s daru elment,
Mint boldogsága éltemnek.

Sírva folydogál a csermely,
Telve lehullt falevével ;
Oly zavaros gyászos keble
Mint lelkem, mely búval telve.

Szellő zokog berken, réten,
Komor felhő leng az égen ;
Mosolytalan a nap fénye
Mintha búmnak volna képe.

Halni készül a természet,
Lézung benne csak az élet ;
Nem is bánna, ha meghalna,
Éppen mint én, úgy óhajtja.

Sallay Rózsa.

Látogatás egy chinai börtönben.

— Egy utazó naplójából. —

(Vége.)

Tökéletes nyugodtan, sőt a legkiválogatottabb udvariassággal jött elénk, s jelek által tudtunkra adá, hogy szivesen lát.

Aginak most elő kelle jönni hátulról, hol nagybölesen összekuporodott és tolmácsul szolgálni, s e ficzkó is, ki előbb oly kihívó-hetykén jártatá körül tekintetét, most meghunyászkodva, elhalványodva és remegve állt a félelmes mandarin előtt.

Leszálltunk lovainkról, s átadtuk matrózainknak, aztán követtük a mandarint a házak egyikébe, mely hivatalos helyiségének látszott lenni. — Megvallom, aggályos feszültséggel vártam, mi véget ér kalandunk.

Azon szoba, melybe iszonyu sok chin-chin (bók) közt vezetteténk, a botrányig piszkos és romlófélben volt. — Néhány törötti szék, egy bambuszpamlag s a kemény, sötétszínű fából készült asztal képezék az összes butorzatot, ha csak hozzá nem számítottam azon alacsony és széles padkát, melyet moszkito-háló borított el.

Ezen a mandarinnak két barátja ült és kéljelgett az opium-szivásban.

A felügyelő aztán nagy udvariassan megkinált theával, nem fogadtuk el, hanem jövetelünk okait adtuk eléje.

A vén róka igen meg látszott sértve lenni, hogy mi felőle képesek vagyunk hinni, mintha ő egy ártatlant elzárva tartana, — és határozottan tagadá, hogy Agi barátja nála volna.

Agi igen megindultnak látszott, midőn a választ lefordítá; elveszté bátorságát, azonban megmaradt azon állításánál, hogy barátjának itt kell lenni.

Feleletem rövid volt, hogy jól van, ahogy van; de majd elküldök a biztosok yah-mounjába, s hozatok onnan csendöröket, azok majd kikutatják a börtönöket s

ha ott találják, nem nyugszom, míg ő mandarinsága e tetteért komolyan nem lakol. E szavaim alatt revolveremmel céltázasan játszottam.

A válasz megtette hatását, a vén gazember elhalványodott és hosszú körmű, sovány kezeivel, kabátujján bibelődve, akadózó szavakkal igyekezett az egész ügyet néhány fagyos élcezzel elodáztatni, de midőn ezzel se ment semmire, megparancsolá egyik emberének, nézze meg, ha vajjon ott áll-e a foglyok lajstromán az Agi által megnevezett egyén.

Mialatt az írrok vonakodva, elképedve néhány zsiros és összegyűrt papírt végig lapozott, Agi elmulatottatott minket azon barbár kegyetlenségek elmondásával, miket ez a mandarin foglyain végbevisz.

Végre csakugyan ráakadtak a névre, s Agi azonnal elsietett a szolgák egyikével barátjának megszabadítására. — De nem az udvar felé tartottak, hanem egy hosszú és piszkos folyosóban tüntek el, mely a templom oldalfalán végighuzódván, jelenteni akará, hogy a börtönhelyiségek sokkal nagyobbak, mintsem első tekintetre mutatkoznak.

Miután az opiumfüsttől áttelt levegő kiállhatatlan kezdett lenni, kimentünk az udvarra, utánunk jött a mandarin, s értésünkre igyekezett adni, mennyire sajnálja azon „félreértést“, mely látogatásunk okát képezi. — Félt a róka, hogy az európai bizottmánynál panaszt emelhetnénk.

Mialatt a szobában időztünk, embereink az időt felhasználták és körültekintettek a börtönökben.

Kiléptünkkel felénk rohantak s tudunkra adák, hogy egy színben valami félholt emberfele alak fetreng, ki folyton „ételt“ nyöszörg.

Azonnal a szín helyére siettünk.

A rácsozaton belül egy félmeztelen elsoványodott lény fetrengett, ki inkább vázhoz hasonlított, mint emberhez.

Midőn megpillantott, fel akart emelkedni, de erőtlenül visszaroogyott, s ajkai alig hallhatólag mormogták: chow-chow! — A nyomorult körül pedig oly büz uralkodott, hogy lehetetlen volt mellette állani.

Észrevettem volt, hogy a mandarin la-

kása mellett konyha is van, s benne nagy mennyiségű főtt rizs áll apró fatálakban. — Azonnal odaküldém egyik emberemet, mialatt igyekeztünk a farácsot eltávolítani, hogy a nyomorult legalább friss levegőre jöhessen.

A többi fogoly eltompult, ostoba közönnyel nézte, mit csinálunk, de a mandarin már most nem fojthatta vissza dühét. — Szikrázó szemmel és dühtől reszkető kézzel megkapta barátomat, nehogy a rácsajtót kinyissa.

Vérem felforrt minden erebben, s haragomban eszemet vesztve úgy arczába csaptam lovagostorommal, hogy a vén róka fájdalomában s dühében nagyot kiáltva, végig dőlt a földön.

Erre társai támadásra készülődtek, de revolvereink s a matrózok meztelen kardjai láttára csakhamar elálltak szándokuktól.

Mialatt közülök néhányan vérző uruknak siettek segélyére, addig a többinek velünk kelle dolgozni a szerencsétlen fogoly megmentésén, és most fedeztük fel borzadva, hogy kalitját egy félig elrothadt holttesttel kelle megosztania, mely rongyokban mellette hevert.

Most visszatért az étel után kiküldött matróz, s a mi chetöt csak találtunk, azt mind szétszotogattuk a nyomorultak közt, kik örült örömmel kapkodták kezünkből a tálakat.

Végül Agi is meglepte barátját, ki szintén nagyban koplalt, s mi célzt érve, elhagytuk a barbárság eme tanyáját.

Másnap feljelentők az egész körülményt az európai bizottmánynál, mely azonnal megszállotta katonáival a börtönt, a felügyelőt csufosan elkergeté, s a foglyok nagy részét szabad lábra helyezé.

Ziethen tábornok.

Ziethen, porosz huszár-tábornok, — mint ifju, I. Frigyes porosz király apródja, még igen fiatal-korában elvesztette atyját. Ezen súlyos csapás következtében édes anyja szomorú sorsra jutott, mert alig élhetett meg. Szomorúan látá ezt Ziethen, s mivel forró szeretettel viseltetett anyja iránt, azt kezdte agyában forgatni, vajjon

mi módon segíthetne édes anyja sorsán? De nem talált más módot, mit éjjelenként virrasztani apród-társai helyett, miért ezektől némi díjt kapott.

Történt, hogy egy éjjel, midőn éppen Ziethen virrasztott az előszobában, nem jött álom Frigyes szemére. Az éji álmatlanság unalmát elűzendő, a csengetyű huzala után nyúlt, remélvén, hogy ennek hangjára belépend az előszobában virrasztó apród, ki által majd előolvastat magának valamit. Azonban csalatkozott, mert nemcsak hogy az első csengetésre senki sem lépett a terembe, sőt mi több, a esengetés ismétlése sem szült más eredményt.

Ekkor felkelt a király s az előszobába met, hol az ifju Ziethent, az asztalnál ülve, mély álomban találta. Valószínűleg az előtte fekvő, be nem fejezett levél írása közben aludt el, melynek tartalma a következő volt:

„Kedves jó anyám!

„Már harmadik éjjele, hogy virrasztok a király előszobájában apródtársaim helyett, mi miatt igen gyenge vagyok, de új erőt kölcsönöz az, ha ama tiz forintra gondolok, mely ezen virrasztás eredménye, s melyet legnagyobb örömemre kedves jó anyámnak ide zárva.“

A király kíváncsiságtól ösztönöztetve az ifjuhoz lépett s a főtebbi sorok olvasása mélyen megindítá őt és részvétet gerjeszte szívében az ifjú iránt, miért is szobájába ment, honnan markában aranyokkal tért vissza, melyeket Ziethen zsebeibe rakott, a nélkül, hogy azt mély álmából felzavarta volna.

Mikor Ziethen felébredt álmából, zsebei-nek nehéz volta sejteni engedé az eseményeket és igen megörült, hogy anyjának most már nagyobb segílyt nyújthat, de egyszersmind félelemmel tölté el az, hogy a király őt alva találta.

Reggel tehát bement a királyhoz és térdre esve köszönte meg annak jótékony-ságát, de egyúttal elkövetett hibájának el-nézéseért is esedezett, mit meg is nyert. Sőt Frigyes őt tisztte nevezvén ki, pénzzel is ellátta, melyen ezen új rangjának megfelelő ruházatot beszerezhesse.

Közli: **Hönigsfeld Vilmos.**

Kiadja és nyomatja: **Franklin-Társulat** magyar irodalmi intézet és könyvnyomda. Budapest, (egyetem-utca 4. sz.)

Talányok.

- 1) **Epperjessy Margittól.**
3. 4. 7. 10. 8. 9. A felvidék ős hegyei
Böven tartalmazzák ezt.
10. 9. 8. 9. 2. 4. Használd a rejtélyes uton,
Mert különben eltévedsz.
10. 6. 3. 4. 5. Régi nép történelmében
Igen gyakran olvasod.
7. 8. 8. 9. 5. Természetben kikeletkor
Dusan hinti virágod.
5. 6. 8. Minden háznál megtalálsz,
De csak telve érdekes.
3. 4. 7. 5. 6. Mig körötted pattantgatják,
Éhségtől még nem félhetsz.
6. 8. 7. Törököknek fővezére
Volt e pasa hajdanán.
10. 2. 8. 5. 2. 3. 4. Mint a többi mimiszterak,
Székel ez is Pestbudán.
1. 7. 3. 5. 6. Férfi-nevek közt tulnyomó,
Igy nevezik az Istvánt.
1—10. Nyáron szép, télen regényes, —
Tehát kedves egyaránt.

2) **Tóth Jenőtől.**

- 4 10. 11. Senki sem szereti ezt.
14. 13. 8. 10. Buslakodót felvidít ez.
1. 6. 5. Tested leghasznosabb része.
4. 5. 6. 11. Egészséges nem él vele.
1. 2. 3. Egyike a népfajoknak.
6. 4. 5. Nincs ez elég nagyon soknak.
9. 2. 7. 1. 10. Nyugalom édes utána.
1—14. Az alföldnek egy városa.

— **Tóth József legújabb munkája**, „A kalászszedő öreg asszony fia” című kalandos elbeszélés, már kiközült a sajtó alól, s mire e soraink napvilágot látnak, akkorra a szerző már meg is kezdte a példányok szétküldését, úgy hogy az előfizetők néhány nap múlva már mindnyájan olvashatják e fölöttébb érdekes és változatos tartalmu művet, melyet karácsonyi és új-évi ajándokul különösen ajánlhatunk. Az elbeszélés, csinos kiállításban, hét ivre terjed, tehát a szerző egy ívvel többet adott a jóból, mint a mennyit ígért. Hiszszük, hogy könyve megérdemlett pártolásra fog mindenütt találni.

— **Figyelmeztetés.** T. előfizetőink tájékozása végett ki kell jelentenünk, hogy a „Kis Vasárnapi Ujság” a jövő évben nem fog megjelenni. Bővebben a jövő számban. **A kiadó-hivatal.**

TARTALOM.

A bácsi meg az öcsö. — Anyámhoz megyek. — Gyer-mek vagyok. — A száműzött. — Vasuti utazás az égő erdőn keresztül. (Képpel) — Képek Ausztráliából. (Képpel.) — Reggeli ima. (Képpel) — Atyám sirján. — Látogatás egy chinai börtönben. — Ziethen tábornok. — Talányok.

Felelős szerkesztő: **K.-Beniczky Irma.**